STOWARZYSZENIE ARCHITEKTÓW POLSKICH
ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Foksal 2 • 00-366 Warszawa
tel: +48 22 827 87 12 • fax: +48 22 827 87 13 • zg@sarp.pl

L.dz. ZG/198/2021 Warszawa, dnia 15 kwietnia 2021

Dotyczy pism KR IARP:
L.dz. 222/KRIA/2021/w; L.dz. 223/KRIA/2021/w; L.dz. 241/KRIA/2021/w; L.dz. 249/KRIA/2021/w

Szanowne Koleżanki, Szanowni Koledzy,

Od pewnego czasu Krajowa Rada Izby Architektów RP, a tak naprawdę część osób pełniących funkcje w tymże organie, publikuje, a także rozsyła do organów administracji państwowej, oświadczenia na temat konkursów co wynika z prac związanych z przygotowaniem systemu informacji i wzorów działań (tzw. dobrych praktyk lub też manualu – przewodnika) przy organizacji konkursów architektonicznych, urbanistycznych i urbanistyczno-architektonicznych w trybie nowej ustawy Prawo zamówień publicznych.

W dniu 23 marca 2021 organ ten wydał **ostrzeżenie o konkursie realizacyjnym na opracowanie koncepcji architektonicznej budynku Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE w Toruniu.** Działanie to wynika z przyjętego przez IARP stanowiska, którego prezentacja odbywała się w trakcie spotkań z przedstawicielami Urzędu Zamówień Publicznych.

W związku z powyższym poczuwamy się jako Stowarzyszenie Architektów Polskich, do ustosunkowania się do powyższych faktów.

SARP na zaproszenie Urzędu Zamówień Publicznych, podjął współpracę przy opracowaniu wzorów dokumentów umożliwiających sprawne i zgodne z wymogami prawa polskiego przygotowanie, organizację i przeprowadzenie konkursów architektonicznych i urbanistycznych. Do działań tych z ramienia SARP zostali desygnowani: kol. Jacek Lenart – Przewodniczący Zespołu Koordynacyjnego Sędziów Konkursowych SARP, kol. Marek Szeniawski – Sekretarz Generalny SARP, kol. Rafał Mroczkowski – członek ZG SARP, Sekretarz Biura Konkursów SARP oraz kol. Bohdan (Biś) Lisowski – Prezes SARP. Należy poinformować, że przygotowane przez nasz zespół dokumenty spotkały się z uznaniem przedstawicieli UZP, a różnice w interpretacji pewnych zapisów Ustawy były z powodzeniem wyjaśniane, w drodze długich merytorycznych dyskusji. Z przykrością należy stwierdzić, że stanowisko Krajowej Rady IARP było sprzeczne ze stanowiskiem SARP zatwierdzonym przez Urząd Zamówień Publicznych. Godnym uwagi jest fakt, że nawet oddelegowani przez Izbę do wąskiej grupy roboczej koledzy, wyrażali poglądy zgodne ze stanowiskiem Stowarzyszenia, a nie Krajowej Rady IARP.

Postaramy się przedstawić w sposób możliwie zwięzły główne rozbieżności, które zostały podniesione w przywołanym piśmie dotyczącym konkursu CAMERIMAGE, a w których ogniskują się problemy z IARP w pracach nad materiałami konkursowymi dla Urzędu Zamówień Publicznych.

1. **<u>Sprawa wykluczenia</u>**

   SARP stojąc na stanowisku wynikającym z wieloletniej tradycji i zasad organizacji konkursów (jeszcze z czasów przed wprowadzeniem ustawy o zamówieniach publicznych, z rozporządzeniem o konkursach oraz późniejszego Prawa zamówień publicznych), a także regulacji organizacji międzynarodowych – UNESCO, UIA (Międzynarodowa Unia Architektów), ACE (Rada Architektów Europy), uważa że skład sąd konkursowego jest niewzruszalny i po stronie potencjalnego uczestnika konkursu, tj. pragnącego przystąpić do konkursu, jest decyzja o nieprzystępowaniu do konkursu w przypadku tzw. konfliktu interesów. Umożliwiają to odpowiednie zapisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz.

2019 z późn. zm.) a mianowicie art. 109, ust. 1 pkt 6. Należy tu nadmienić, iż w oficjalnym stanowisku Urzędu Zamówień Publicznych wyrażonym w opublikowanym na stronach UZP Projekcie Rekomendacji Prezesa UZP dotyczącym konkursów w branży architektonicznej zostało to stanowisko zaakceptowane i potwierdzone.

Takie podejście umożliwia przeprowadzenie konkursu bez zakłóceń i w zakładanym terminie oraz wyklucza wszelkiego typu manipulacje składem sądu przez osoby trzecie. Przedstawiciele UZP podzielają ten pogląd, słusznie dostrzegając możliwość ochrony interesu publicznego. Krajowa Rada IARP ma odmienne zdanie i jest przeciwna temu rozwiązaniu, co jest tym bardziej stanowiskiem kuriozalnym, gdyż pozostaje w sprzeczności z uregulowaniami ACE, w której to Izba reprezentuje Polskę!

Cytat stanowiska Architects' Council of Europe:

ACE master document and brief for an Architectural Design Contest *9.11.2010*

3. Eligibility
(…)
C. Design contests are not open to members of the jury panel, advisory experts or the competition secretary. <u>The business associates and the close relations of competition judges are also excluded from the competition</u>. Furthermore, anyone who has been involved in the preparation of the competition conditions or any person related to a funding party to the extent that he or she would have a clear advantage over other competitors is ineligible.

3. Kwalifikacja
(…)
C. W konkursach nie mogą brać udziału członkowie jury, eksperci doradczy oraz sekretarz konkursu. <u>Z udziału w konkursie wyłączeni są również współpracownicy i bliscy krewni sędziów konkursowych.</u> Ponadto wykluczona jest każda osoba, która brała udział w przygotowaniu warunków konkursu lub każda osoba związana ze stroną finansującą w stopniu, który dawałby jej wyraźną przewagę nad innymi uczestnikami konkursu.

Zastanawiający jest także fakt, iż IARP w przekazanym w dniu 15 stycznia 2021 (z zaznaczeniem, iż „traktujemy ww. materiał jako wyjściowy do dalszych analiz i uściśleń") do UZP swoim wzorze Regulaminu wyraźnie zaznaczył, iż to Uczestnicy podlegają wykluczeniu o ile zajdzie konflikt interesów z którymkolwiek z członków Sądu konkursowego, po czym po tygodniu wycofali się z tego stanowiska na spotkaniu roboczym.

Cytat z regulaminu konkursu proponowanego przez IARP w rozmowach z UZP:

6.11. Po zapoznaniu się z listą uczestników spełniających wymagania formalne, w celu potwierdzenia braku powiązań wskazanych w pkt …… regulaminu członkowie sądu konkursowego podpiszą stosowne oświadczenie o braku takowych powiązań lub wskażą Uczestników, którzy <u>nie mogą być zakwalifikowani do udziału w konkursie z powodu naruszenia</u> treści pkt ……. Regulaminu

2. <u>Sprawa praw autorskich</u>

Przedstawiciele Stowarzyszenia Architektów Polskich w sposób jasny przedstawili zasady przejmowania praw majątkowych oraz nabywania prawa do wykonywania praw zależnych co zostało odnotowane w oficjalnym stanowisku Urzędu Zamówień Publicznych wyrażonym w opublikowanym na stronach UZP Projekcie Rekomendacji Prezesa UZP dotyczącym konkursów w branży architektonicznej.

Dopuszczalne jest zatem nabywanie przez Zmawiającego prawa do wykonywania praw zależnych do koncepcji konkursowej za oddzielnym wynagrodzeniem adekwatnym do zbycia tych praw.

W przypadku konkursu CAMERIMAGE kwota nabycia przez Zmawiającego prawa do wykonywania praw zależnych do koncepcji konkursowej została oszacowana na podstawie udziału

procentowego w całościowym koszcie Dokumentacji projektowej co jest równowartością I Nagrody w konkursie. Z punktu widzenia interesu publicznego oraz reżimu wydawania pieniędzy publicznych przyznanie tak wysokiej nagrody (prawdopodobnie najwyższa nagroda w historii polskich konkursów architektonicznych) musiało mieć uzasadnienie, a jedynie nabycie prawa do wykonywania praw zależnych do koncepcji konkursowej może to w racjonalny sposób legitymizować.

Propozycje SARP zostały zaakceptowane przez przedstawicieli UZP, po dyskusjach i złożonych wyjaśnieniach, i przyjęte do dalszych uzgodnień. Stanowisko KR IARP pozostaje w opozycji do powyższych rozwiązań. Biorąc pod uwagę przedłożone propozycje IARP dotyczące konkursów polegające na przejęciu praw majątkowych oraz nabywania prawa do wykonywania praw zależnych za nagrodę (i to wcale nie finansową!) zdziwienie może wywołać przypisywanie sobie roli obrońcy architektów ograbianych z praw autorskich. Przytaczamy zapis – propozycję IARP:

3) W przypadku, gdy nagrodą w konkursie jest wyłącznie nagroda pieniężna lub rzeczowa, uczestnik konkursu z chwilą odebrania nagrody, przenosi na zamawiającego prawa autorskie do pracy konkursowej, wyłącznie w zakresie jej wykorzystania przez Zamawiającego lub osoby trzecie działające na jego zlecenie do sporządzenia opracowań urbanistycznych, planistycznych lub wykorzystania w innych dokumentach, w tym aktach prawa miejscowego samorządu terytorialnego, konsultacjach społecznych dotyczących kształtowania przestrzeni, kierunków i strategii rozwoju jednostki terytorialnej

3. Sprawa członkostwa w IARP

Stanowisko Krajowej Rady IARP wymagające od uczestnika konkursu członkostwa w Izbie, a nie jak to jest do tej pory – posiadania uprawnień do projektowania, jest nie do przyjęcia, tak ze względu na zapisy ustawy Prawo zamówień publicznych jak i innych aktów regulujących tzw. usługi transgraniczne. SARP postrzega powyższe stanowisko jako niedopuszczalną próbę wykluczenia znacznej części środowiska architektów z udziału w konkursach.

W swoim piśmie IARP zarzuca, iż Regulamin konkursu CAMERIMAGE dopuszcza możliwości zlecenia wykonania dokumentacji projektowej przez osoby nieposiadające prawa wykonywania zawodu architekta, czyli nie wpisane na listę członków odpowiedniej izby zawodowej.

Powyższy zarzut nie jest prawdą i wynika prawdopodobnie z niedokładnej analizy lub niezrozumienia zapisów Regulaminu konkursu, gdyż W rozdziale III rzeczonego Regulaminu konkursu w pkt 1.2. Organizator wyraźnie wskazał, m.in. iż:

1.2. Przed przystąpieniem do negocjacji Organizator może żądać od Uczestnika konkursu samodzielnie biorącego udział w konkursie lub Uczestników konkursu wspólnie biorących udział w konkursie następujących dokumentów lub/i oświadczeń w celu potwierdzenia braku podstaw do wykluczenia z postępowania oraz spełnienia warunków udziału w postępowaniu:

c) Wykaz osób, skierowanych przez Uczestnika konkursu do realizacji zamówienia publicznego, wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych, uprawnień, doświadczenia i wykształcenia niezbędnych do wykonania zamówienia publicznego, a także zakresu wykonywanych przez nie czynności oraz informacją o podstawie do dysponowania tymi osobami. tj.

- *minimum jedna osoba legitymująca się uprawnieniami budowlanymi do projektowania bez ograniczeń w specjalności architektonicznej i będąca członkiem odpowiedniej izby samorządu zawodowego;*
- *minimum jedna osoba legitymująca się uprawnieniami budowlanymi do projektowania bez ograniczeń w specjalności konstrukcyjno-budowlanej i będąca członkiem odpowiedniej izby samorządu zawodowego;*
- *minimum jedna osoba legitymująca się uprawnieniami budowlanymi do projektowania bez ograniczeń w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych i będąca członkiem odpowiedniej izby samorządu zawodowego;*

- *minimum jedna osoba legitymująca się uprawnieniami budowlanymi do projektowania bez ograniczeń w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych i będąca członkiem odpowiedniej izby samorządu zawodowego;*
- *minimum jedna osoba legitymująca się uprawnieniami budowlanymi do projektowania bez ograniczeń w specjalności telekomunikacyjnej i będąca członkiem odpowiedniej izby samorządu zawodowego;*
- *minimum jedna osoba legitymująca się uprawnieniami budowlanymi do projektowania bez ograniczeń w specjalności drogowej i będąca członkiem odpowiedniej izby samorządu zawodowego;*
- *minimum jedna osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe architekta krajobrazu;*
- *minimum jedna osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe w zakresie akustyki obiektów i wnętrz,*
- *osoby legitymujące się odpowiednimi uprawnieniami i będącymi członkami odpowiednich izb samorządu zawodowego, które dokonują sprawdzenia projektu zgodnie z obowiązującymi przepisami.*

Wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych i wykształcenia niezbędnych do wykonania zamówienia, a także zakresu wykonywanych przez nie czynności oraz informacją o podstawie do dysponowania tymi osobami. Do wykazu należy dołączyć numer uprawnień budowlanych.

Odnośnie opracowania koncepcji konkursowej, SARP nie zna żadnych podstaw prawnych, które obligowałyby, aby projektant wykonujący taką koncepcję musiał być członkiem odpowiedniej izby zawodowej. Do sporządzenia koncepcji konkursowej zgodnie z zapisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2019 z późn. zm.) art. 330 ust. 2 należy jedynie posiadać lub dysponować podmiotem posługującym się osobami posiadającymi uprawnienia wymagane do wykonania usługi na podstawie pracy konkursowej.

Szanowne Koleżanki, Szanowni Koledzy,

Staraliśmy się w sposób jasny przedstawić zarówno nasze działania w sprawach konkursów w świetle ustawy Prawo zamówień publicznych, jak i krańcowo różne stanowisko Krajowej Rady Izby Architektów RP, zwłaszcza w kontekście wydanego oświadczenia/ostrzeżenia.

Dziwią też sprzeczności występujące w oświadczeniu IARP. Z jednej strony powołując się na interes Uczestnika konkursu i argumentując, że wykluczania Uczestnika konkursu, jeśli zajdzie konflikt interesów z członkami Sądu konkursowego ogranicza krąg potencjalnych wykonawców startujących w konkursie. Z drugiej strony chęć wprowadzenia przez IARP niezgodnych z prawem polskim zapisów o konieczności wpisu na listę członków Izby Architektów RP osób wykonujących koncepcje konkursową w zasadniczy sposób ogranicza dostępność do udziału w konkursie osób, które otrzymały stosowne wykształcenie czego dowodem jest posiadania uprawnień do projektowania w specjalności architektonicznej bez ograniczeń. Chcielibyśmy zauważyć, iż umiejętności projektowania architektonicznego nabywa się na uczelniach, w pracowniach projektowych i na budowie, co poświadczają stosowne uprawnienia zawodowe, a nie poprzez przynależnością do izby zawodowej, która to przynależność jedynie pozwala na wykonywanie dokumentacji projektowej w Polsce.

Nie wiedzieć czemu, IARP wystosowując swoje oświadczenie oraz ostrzeżenie o konkursie uczynił to w dniu 23 marca 2021, czyli dokładnie jeden dzień przed terminem składnia wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie, pomimo iż sam konkurs został ogłoszony w dniu 26 lutego 2021. Dziwi to o tyle, że IARP zależało na zgodności Konkursu z przepisami oraz na interesie Uczestników konkursu. Przypominamy, przez analogię do zapisów ustawy PZP, iż nawet tam termin ewentualnych odwołań wyznacza się do maksymalnie 15 dni od momentu powzięcia informacji o czynności zamawiającego stanowiącej podstawę wniesienia odwołania.

Na zakończenie z pełną odpowiedzialnością możemy stwierdzić, że współpraca z Urzędem Zamówień Publicznych układała się bardzo dobrze i nigdy dotąd problemy związane z organizacją konkursów architektonicznych nie znajdowały takiego zrozumienia. Jesteśmy pełni uznania dla stanowiska Prezesa UZP Pana Huberta Nowaka i pozostałych reprezentantów urzędu.

Mając taką wielką szansę na załatwienie problemów konkursów, z którymi borykaliśmy się od wielu lat, tym większe zdumienie wywołuje postawa Izby. Można przypuszczać, że kolejne konkursy organizowane przez Stowarzyszenie będą nadal kontestowane, co w ostatecznym rozrachunku nie będzie działaniem na korzyść naszego środowiska i może przynieść wiele szkody, stwierdzamy to z prawdziwą przykrością.

Z koleżeńskim pozdrowieniem,

arch. Bohdan (Biś) Lisowski	arch. kraj. Marek Szeniawski	arch. kraj. Rafał Mroczkowski
Prezes SARP	Sekretarz Generalny SARP	Sekretarz Biura Konkursów SARP

Załączniki:
Pisma Krajowej Rady IARP:
1. L.dz. 222/KRIA/2021/w z 19.03.2021 do Prezesa UZP Huberta Nowaka
2. L.dz. 223/KRIA/2021/w z 19.03.2021 do Ministra MKDNiS prof. Piotra Glińskiego
3. L.dz. 241/KRIA/2021/w z 23.03.2021 do Okręgowych IARP
4. L.dz. 249/KRIA/2021/w z 29.03.2021 do Prezesa SARP Bohdana Lisowskiego

Międzynarodowe regulacje dotyczące konkursów architektonicznych (z zaznaczeniem kwestii „wykluczeń”):
1. **UNESCO "Standard Regulations for International Competitions in Architecture and Town Planning”** 1978 (strony: 173-174)
2. **ACE – Architects’ Council of Europe “ACE Master document and brief for an Architectural Design Contest”** 2010 (strona: 5)
3. **UIA – International Union of Architects "UIA Guide for international competitions in Architecture and Town Planning. UNESCO Regulations”** 2015 (strona: 19)
4. **Guidelines UIA Competition Guide for Design Competitions in Architecture** 2017 (strona: 14)
5. **Architectural Competition Rules in the Nordic Countries**, Szwecja 1998, Dania 2007, Finlandia 2008, Norwegia 1997 (strony: 2, 8, 14, 23)
   ponieważ jest to skan nieedytowalny – tutaj zaznaczone żółtą ramką
   dla porządku tłumaczenie z języka norweskiego:
   4.1.Restriction of participation rights
   All persons and companies that have participated in the facilitation of the competition, or made significant contributions to the formulation of the assignment, are excluded from participating. Representatives of the inviter or employees of this are also excluded from participating. Participants in limited competitions have the right to know who the other participants are. In case of doubt about the right to participate, the question is decided by the Competition Committee.
   See also section 5.1.b.
   Wszystkie osoby i firmy, które brały udział w przygotowaniu konkursu lub wniosły znaczący wkład w sformułowanie zadania, są wykluczone z udziału w konkursie. Wykluczeni z udziału są również przedstawiciele lub pracownicy zleceniodawcy. Uczestnicy konkursów ograniczonych mają prawo wiedzieć, kim są pozostali uczestnicy. W przypadku wątpliwości co do prawa do udziału w konkursie, kwestię tę rozstrzyga komisja konkursowa.
   Patrz także punkt 5.1.b.